

ע"פ 640/15 - יוסף אלקרינאוי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 640/15

כבוד השופט א' חיות
כבוד השופט י' עמיהת
כבוד השופט צ' זילברטל

לפני:

המעורער: יוסף אלקרינאוי

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דיןו של בית המשפט המוחזק בבאר שבע
בת"פ 12-03-41584 שניתן ביום 15.1.2015 על ידי
כב' השופט אליו ביטן

תאריך הושיבה: 23.7.2015 (ז' באב התשע"ה)

בשם המעורער: עו"ד שי שורר

בשם המשיבה: עו"ד יעל ביטן
בשם שירות המבחן: הגב' ברכה ויס

פסק דין

עמוד 1

כל הזכויות שמורות לאתר פסק דין - verdicts.co.il

ערעור על גזר דיןו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 15.1.2015 בת"פ 41584-03-12 (כב' השופט א' ביתן), בגיןו נגזרו על המערער 27 חודשי מאסר בפועל; תשעה חודשים מאסר על תנאי, כשהתנאי הוא שלא יעבור עבירה פשע תוך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר; ופיצוי בסך 300,000 ש"ח אשר יחולק באופן שווה בין ארבעת המתלווננים.

רקע

1. המערער הורשע, על-יסוד הוודאותו במסגרת הסדר טיעון אליו הגיעו הצדדים לאחר שמייעת הריאות בתיק, בעבירות רבות של סיוע לScheduler באזימום לפי סעיף 428 בצוות סעיף 31 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

על-פי עובדות כתוב האישום המתוקן בשלישית, בהן הודה המערער, עבר לחודש יוני שנת 2011 קשור ابو-עוاد, תושב סיני שבמצרים, קשר עם תושבי סיני אחרים ועם ابو-ג'米尔, תושב עזה, לחטופ אזרחים אריתראים וסודנים השוהים בסיני (להלן: החטופים), וזאת במטרה לסתור כספים ולבקש דמי כופר מקרובי משפחתם וחבריהם השוהים בישראל (להלן: קרוביו החטופים) תמורת שחרור החטופים. במסגרת הקשר פנה ابو-ג'米尔 למערער באמצעות אחר, ושיכם עמו כי ישיע בגביית הכספיים מקרובי החטופים. בעקבות זאת, בין חודש יוני 2011 לחודש פברואר 2012, במספר רב של הזדמנויות, יצרו פלייטים שנסהטו במסגרת הפרשה קשר עם המערער. האחרון הבahir להם כי הוא נשלח מטעמו של ابو-עוاد, ובמהמשך נפגש עימם על- מנת לקבל מהם את הכספיים שביקש ابو-עוاد בתמורה לשחרור החטופים שבסיני. בסמוך לאחר מכן, העביר המערער את הכספיים שנתקבלו לתושב חברון שהזוהו במסרה לו על-ידי ابو-ג'米尔, וזאת לאחר שידע את ابو-עוад וubo-ג'米尔 כי הכספיים בידיו. עבר מעשים אלו היה המערער מקבל عمלה מוסכמתמן הסכום שנגבה – ככל שגובהה מקרובי החטופים הנסהטו סכומים שנפלו מ-20,000-\$ 20,000 דולר קיבל عمלה בסך של 300 דולר, ככל שנגבו סכומים גבוהים יותר עמד חלקו של המערער על 450 דולר.

2. יצוין, כי הסדר הטיעון שנערך בעניינו של המערער כלל גם הסכמה לעניין העונש – המדינה תגביל עצמה לטיעון לעונש של עד 30 חודשים מאסר בפועל, כאשר המערער יטען לכך עונשי זה באופן חופשי. כמו כן הוסכם, כי הצדדים ימליצו לבית המשפט להטיל על המערער מאסר על תנאי ולהיבנו בפיצוי למתלווננים בסך 300,000 ש"ח. לבסוף הוסכם, כי הצדדים יבקשו מבית המשפט להורות על קבלת תסקير בעניינו של המערער עבור למtan גזר הדין. עוד יצוין, כי לאחר הכרעת הדין ביקש בא-כוcho של המערער, בהסכם המדינה, כי בית המשפט יורה על הכננת תסקיר בעניינו. בית המשפט דחה את הבקשה כיון שפרק הזמן שנדרש לשירות המבחן להכנות תסקיר בעניינו של נאשם שאינו מצוי בתחום "מעצר בית" הוא ממושך, כאשר נקבע כי במרקחה של המערער לא מתקיימות נסיבות המצדיקות דחיה של מתן גזר הדין על- מנת לקבל תסקיר.

3. ביום 15.1.2015 נגזר דיןו של המערער. בית המשפט קבע כי מעשי המערער מהווים תכנית עברינית אחת, וכן יש לראות בהם אירוע אחד המורכב מעשיים שונים ולגורע עונש כולל לכל העבירות. בבאו לקבוע את מתחם העונש ההולם בעניינו של המערער ציין בית המשפט, כי חומרת עבירת הסיוע נגזרת מחומרת העבירה המושלמת.

בהתאם להובהר, כי מעשי הסחיטה והחטיפה המוצעים במרכז הפרשה "מקוממים כל לב וחומרתם זעקה", כאשר נעשו באופן שיטתי ומתוכנן כלפי קורבנות שאין בהם אמצעים. כל זאת, כאשר חלקו של המערער - גביית הכספיים - מהוות נדבך ממשמעות של העשייה הפלילית המתוארת, שבlude לא ניתן להוציאה לפועל. בכך האמור, ובהתאם על העונשים שנקבעו בפסקה בנסיבות דומות, נפסק, כי מתחם העונש ההולם בעניינו של המערער נע בין שנה וחצי לשנת מאסר. לצורך קביעת עונשו של המערער בתוככי המתחם, עמד בית המשפט על נסיבותיו האישיות של המערער תוך שזקף לזכותו, בין היתר, את הפגיעה הצפוייה במשפחותו בעונשו; השוני בין העבירות שייחסו לו בכתב האישום המקורי לבין אלו שב簟 הורשע; עדמת המדינה במסגרת הסדר הטיעון; וסכום הפיצויי הגבוה שהפקיד המערער בקופה בית המשפט. בשקלול הנسبות גזר בית המשפט על העונשים המפורטים ברישא.

4. ביום 2.1.2015 הורה בית משפט זה (השופט ע' פוגלמן) על עיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל שהושת על המערער עד למתן פסק דין בערעור דנא. בסוד עיכוב הביצוע עדמה סטיית בית המשפט מהחווי מהסדר הטיעון בכל הנוגע לקבלת הتسקיר. במאמר מוסגר יצוין לעניין זה, כי אכן, כאשר שני הצדדים מסכימים שיש מקום לקבלת הتسקיר, רק במקרים חריגות ימנעו בית המשפט מאיימוץ הסכם זו. במקרה דנא נדחתה ההסכם האמור מהטעם שרואו שלא לעכב את מתן גזר הדין לפראק הזמן שיידרש לקבלת הتسקיר. ברי כי תוצאה זו לא הושגה בסופו של דבר, בכך עיכוב ביצוע עונש המאסר, שכןן לצורך מימוש ההסכם על הגשת הتسקיר.

בהמשך להחלטה בדבר עיכוב הביצוע נקבע כי שירות המבחן יישתסקיר בעניינו של המערער עבור לדין בערעור. מהתשסקיר שהתקבל עולה, כי המערער, יליד 1972, נשוי ואב ל-13 ילדים, אחד מהם סובל מבעיה רפואית קשה. עברו של המערער נקי. דוח, כי בהתייחסו לעבירות מושא הערעור נתל המערער אחריות חלקית על מעשיו, כאשר ציין בפני קצינת המבחן כי לא היה לו ידיעה על משמועות הכספיים שהעביר, וכי גם כאשר תהה על טיבם, טען בפניוabo-g'mil שמדובר בסכומים שקרובי החוטפים מעבירים באמצעות בני משפחותיהם שבארצות מוצאים. המערער הדגיש, כי שילם למחלוננים את הפיצויי הגבוה שנגזר עליו. בתוך כך, עמד על המחרים הכלכליים והרגשיים שהוא ובני משפחתו שלמדו בעקבות ההליך המשפטי הנוכחי, אשר מהווים לשיטתו עונש מספיק ו ראוי בגין מעשיו. שירות המבחן התרשם, כי המערער אינו פניו לבחון לעומק את דפוסי התנהגותו המכשילים עקב בשלות רגשית נמוכה ונטייתו לטשטש פרטיו מעורבותו במעשים, תוך שהוא ממקם עצמו בעמדת הקרבן. בכך האמור, לא בא שירות המבחן בהמלצת טיפולית בעניינו של המערער ולא ראה לנכון להתערב בשיקולי הענישה במקרה דנא.

הערעור

5. לטענת המערער, שנקבע טווח ענישה מסוימת במסגרת הסדר הטיעון, וככל שבית המשפט מצא טווח זה כסביר, לא היה מקום להמשיך ולקבוע מתחם ענישה הולם בעניינו של המערער. לטענתו, המתחם שקבע בית משפט קמא הוא רחב יותר, כאשר גבולו העליון מחמיר למדי ואינו ראוי בהתחשב בעובדה שבשבירת הסיווע עסקין ובחלקו השווי של המערער בפסקה. התוצאה הייתה, שקבעת גבולعل עליון זה הביאה לגזרת עונשו לחומרה בתוך טווח הענישה המוסכם. לטענתו, בית המשפט מהחווי אمنם ממנה בגין דין נסיבות לקולא בעניינו, אך בפועל לנسبות אלה לא ניתן משקל ממשי בגישה הדין, זאת נכון מתחם השגוי שנקבע. כך נטען, כי לא ניתן משקל מספק, בין היתר, לסכום הפיצויי החרג שקבע ושותם בפועל ולעינוי הדין שנגרם לערער, לאחר שכתב האישום המקורי שהוגש יחס לו עבירות

חומרות בהרבה, ורק בסופו של הילך משפטי ארוך ומייגע הסכימה המדינה לשקל עמדתה וקיבלה את העמדה שהציג המערער עוד בפתח משפטו. בתור כך חזר המערער על השיקולים הננספים לקהל בעניינו. עוד Natürlich, כי בית המשפט שגה בהחלטתו שלא להורות על הcntת תסוקיר, כאשר טעמי לכך עולים כדי "זיהול במעערר". נוכח כלל האמור טען המערער, כי יש לבטל את גזר דיןו של בית משפט קמא ותחתיו לגוזר עונש מאסר שבוצע על דרך של עבודות שירות.

6. המדינה מצידה טוענת, כי העונש שהושת על המערער הולם את חומרת המעשים שיש לביצועם, בעמדה על האכזריות הרבה שבפרשה בכללותה. הtotum, כי גם אם אכן נפלה טעות באופן קביעה מתוך הענישה, אין בכך כדי להעיד כי העונש שנגזר על המערער, אשר מצוי בתוך גבולותיו של הסדר הטיעון, אינו הולם. עוד Natürlich, כי אין בסכום הפיזי הגבוה שללים המתلون כדי להביא להפחטה משמעותית בעונשו, שכן הסכומים שגרף לכיסו בעקבות מעשי גבויים אף הם. בהקשר זה הודגש, כי אמנם מוזכרים בתיק ארבעה מתלוננים, אך המערער היה מעורב במקרים רבים נוספים.

דין והכרעה

7. לאחר עיון בנימוקי הערעור, ומשהענו בקשר רב לטיעוני הצדדים בדיון שנערך בפנינו, באנו למסקנה כי דין הערעור להידחות. זאת, משהשתכנענו כי אין בעונש שנגזר על המערער ממשום סטייה משמעותית מדיניות הענישה הנוגגת. משכך, המקרה דנא אינו בא בקהלם של אותם מקרים חריגים בהם מתחיבת התעverbותה של ערכאת הערעור בעונש שהושת על-ידי הרכאה הדונית (ע"פ 334/14 האס נ' מדינת ישראל, פסקה 3 (31.3.2015); ע"פ 4528/13 מוחמד נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (22.9.2014), והאסמכתאות הנזכרות שם).

8. הרקע למעשים בהם הורשע המערער ייחודי בחומרתו ומעורר שאט נשפ. העברינים העומדים במרכז הפרשה בחרו קרבנות הנמנים על אוכלוסייה מוחלשת, דלת אמצעים ומפוחדת, המצודה בשולי-שוליה של החברה, כשהם סוחרים מהם כספים באמצעות חטיפת קרובו משפחתם ואויום על חייהם. מנגןון שיטתי זה, הביא את אותם פלייטים אומללים שנפלו קרבן לשחיטה לשלם عشرות אלפי דולרים, שמטבע הדברים מהווים מבchnתם סכומים משמעותיים ביותר. המערער אממן לא לחת חלק בעמשים הנפשעים שהתרחשו בסיני, אך הוא הושיט סיוע ממשי וחינוי לביצוע עבירות הסחיטה באויומים - בדמות גביה הכספיים מן הנשחטים, וזאת במקרים רבים ועל-פני תקופה ממושכת. כידוע, עונשו של המסייע אינו מושפע אך מחומרת העבירה המושלמת והעונשים הקבועים בצדיה, ויש לייחס משקל למאפייני הסיוע עצמוו. עמד על כך השופט ע' פוגלמן בעניין אחר:

"מלاكت קביעה מתוך העונש מחייבת להתחשב, בשינויים המחייבים, גם בנסיבות המניות בסעיף 40ט(א) לחוק העונשין, ובין היתר בשאלת אם מדובר בסיווע במעשה או במחלה; אם הסיוע קדם לביצוע העבירה העיקרית או שהוא ניתן במהלך ביצועה; מידת תרומתו של הסיוע לביצוע העבירה העיקרית; תרומת הסיוע לנזק שהוא צפוי להיגרם ושנגרם בפועל; יכולתו של הנאשם להבין את משמעות פעולותיו לרבות בשל גילו; ועוד (ראו ע"פ 5214/13 סירחאן נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (30.12.2013) ("ע"פ 1438/14 בראשי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (26.3.2014))).

בעניינו, הסיוע שהעניק המערער לשחיטתם של קרוביו החטופים אינו שולי כלל ועיקר, כאשר גביה הכספיים

עצמה היא שמאפשרת הוצאה לפועל של התכנית כולה, ובlundיה המנגנון הפלילי אינו יכול לפעול. בכר, דומה שתורמתו של המערער, בסיוועו, היא ממשית. זאת ועוד, המערער הוא שנפגש עם אותם פלייטים פנימ אל פנים, תוך שהוא מודע למצוקה המונעת אותו להוביל לחזקתו את שאורית כספם, ואף-על-פי-כן ביצע את האמור פעמי אחר פעמי, שמצווקו לא נקבע. כל זאת, כאשר כל שהנחה אותו במשיעו הוא בצע כספ. בהקשר זה יזכיר, כי אין לקבל את טענות המערער שהושמעו בפני קצינת המבחן, לפיין הוא לא היה מודע למעשה הסחיטה, אלא אף סבר כי הוא מסיע לפלייטים להוביל כספם לבני משפחותיהם. עמדו זו מנגדות לעובדות כתוב האישום בהן הודה המערער (כתב האישום שהוגש ביום 29.10.2014 במסגרת הסדר הטיעון). בנוסף, המערער הורשע, על-שםן הוודאות, בעבירות של סיוע לשחיטה באזומים, וכיודע, תנאנו לכך הוא קיימה של מודעות מצד המסיע לעבירה שמבצע המבצע העיקרי (ראו, למשל: ע"פ 320/99 פלונית נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 32 (2001)). מעבר לכך, טענות אלו מעידות כי המערער אינו נוטל אחריות על מעשיו, ואין מביע חרטה מלאה.

9. בהתחשב בחומרת המעשים ובנסיבות השונים הרציפים לעניין, לרבות השיקולים ל科尔א אוטם העלה המערער לפניו, דומה כי עונש המאסר בפועל שהושת על המערער אינו חריג באופן המצדיק התערבותו של בית משפט זה (והשו לעונשים החמורים יותר שנגזו בפרשא דומה בנסיבותיה – ע"פ 4111/14 קורד נ' מדינת ישראל (20.8.2015) – על-אף ההבדלים בעבירות). מסקנה זו מקבלת משנה תוקף נוכח העונש שהושת על המערער מצוי בתוך טווח העונישה עליו הסכימו הצדדים במסגרת הסדר הטיעון, כאשר בית משפט זה עמד לא אחת על כך שבנסיבות של המערער "מגולמת גם הסכמה לכך שככל עונשה בתוך הטווח המוסכם כולל אינה חורגת מהתחים הסבירות" (ע"פ 7899/12 אל סעדי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (20.3.2013), והאסמכתאות הנזכרות שם). ויאמר, כי אף אם יש ממש בטענות המערער הנוגעות לאופן קביעה מתחם העונשה בבית משפט קמא, אין בהן כשלעצמו, כדי להצדיק התערבות בעונש שנגזר על המערער, שכאמור נמצא הולם בנסיבות העוני. לעניין מתחם העונשה יאמר, כי קיימת פסיקה של בית משפט זה לפיה גם כאשר מוצג טווח עונשה במסגרת הסדר טיעון, לאמן הנמנע שבית המשפט יקבע, במקביל, את מתחם העונשה הרואי, בין היתר על מנת לבחון האם טווח העונשה שב叙述 הוא סביר (ראו, למשל, ע"פ 3912/14 נאסר נ' מדינת ישראל (1.12.2014), בפסקאות 7-9 לפסק דין של השופט א' חיות). באשר למתחם שנקבע בפרשא דנא עלי-ידי בית משפט קמא, לכואורה יש מקום לבחינת השאלה האם מרוחך כי רחוב שבין הרף העליון שנקבע (שש שנים מאסר) לבין הרף התחתון (שנה וחצי) אינו מחייב את המטרה שביסוד הצורך בקביעת מתחם עונשה (ע"פ 1323/13 חן נ' מדינת ישראל (5.6.2013), פסקה 8 לפסק דין של השופט ע' ארבל), ואין עלול, לכואורה, להטות את התוצאה העונשית לחומרה (ע"פ 13/512 פלוני נ' מדינת ישראל (4.12.2013), פסקה 19 לפסק דין של השופט ח' מלצר). עם זאת, כאמור, במקרה דנא אין צורך להיזקק לשאלות אלה, בהינתן שהtoutואה העונשית הסופית נמצאת רואיה.

עוד יזכיר, כי גם אם היה מקום שבית משפט קמא יורה על ערכית תסוקיר בעניינו של המערער נוכח הסכמה בעניין זה כחלק מהסדר הטיעון, הרי שנוכח האמור בתסוקיר שהוגש בפניו עתה, דומה כי לא היה בהיעדרו כדי להביא להחמרה בגזירת עונשו של המערער.

10. אשר לטענות המערער כי לא ניתן משקל מסויק למסום היפוי שנגזר עליו, כמו גם להבדלים המשמעותיים בין כתוב האישום המקורי והעבירות שייחסו לו בגדירו, בין עובדות כתוב האישום בהן הורשע לבסוף – אין לכך שמדובר בנסיבות שיש לתת להן ביטוי ממשי בגזירת הדין. ואולם, עיון בגורם דין של בית משפט קמא מעלה כי לניסיבות אלו ניתן משקל ל科尔א בקביעת עונשו של המערער, וגם אם היה ניתן משקל ממשמעותי יותר באופן שהוא משנה במשהו

את התוצאה העונשית במקורה דנא, אין בכר כדי להצדיק את התערבותנו בעונשים שנקבעו על-ידי בית המשפט המחווז. מכל מקום, ביחס לגובה הפניחי יש מקום לצין, כי המערער הסכים להפקיד את הסכם האמור במסגרת הסדר הטיעון, כנגד החזרתם למערער של כספים (286 ש"ח ו-33,000 דולר במזומנים) ונכסים שנתפסו ממנו או מבני משפחתו, ושבתחילת עתרה המדינה לחייבם.

11. סוף דבר, העורור נדחה. המערער יתייצב לריצוי עונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום 6.10.2015 עד השעה 10:00 בבית סוהר דקל, או על פי החלטת שירות בית הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המערער לחתם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למילוי מוקדם, עם ענף אבחון ומילוי של שירות בית הסוהר, בטלפון:

08-9787336 או 08-9787377

ניתן היום, ט' באלו התשע"ה (24.8.2015).

שופט

שופט

שופטת